

## **ДІЯЛЬНІСТЬ СУДУ КАСАЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ В УКРАЇНІ**

Суд касаційної інстанції є надважливим в системі судоустрою кожної держави. В Україні таким судом є Верховний Суд, який є найвищим в системі судоустрою.

Перш ніж аналізувати суд касаційної інстанції, слід спочатку зрозуміти, що означає термін «касація». Дослівно з латинської це слово перекладається, як «скасування», а за юридичною термінологією касація – це перевірка судом третьої інстанції законності вироків та рішень суду, що вже набрали законної сили. Часто касацію плутають з апеляцією, проте це різні поняття, як мінімум, тому що апеляційні та касаційні скарги розглядають суди різних інстанцій. До того ж, апеляція подається на рішення, що ще не набрало законної сили, а касація – на рішення, що вже пройшли суд апеляційної інстанції і набрали законної сили. Ці поняття не слід ототожнювати, адже вони не є синонімами, а скоріше впливають один з одного.

З приводу порядку подання та розгляду апеляції та касації наша держава суттєво відрізняється від деяких західноєвропейських, таких як Німеччина, Бельгія та Франція, в яких не допускається оскарження судового рішення, якщо предмет спору є незначним. В Україні ж особа може оскаржити будь-яке рішення суду першої, другої інстанції, якщо вважає, що при розгляді справи було порушено її права чи сам вирок є несправедливим. Це породжує в громадян більшу довіру до держави, яка дозволяє їм досягти правосуддя і захисту своїх прав за допомогою касації чи апеляції. Зародженню суду касаційної інстанції світ завдячує Франції, де в XVI ст. стала популярна спеціальна скарга Королівської влади на недійсність судових рішень. За наказом короля 1667 року термін «касація» визначався як порядок скасування рішень, які порушували закони, що є аналогом сучасного суду касаційної інстанції.

Україна, після відновлення своєї незалежності у 1991 році, створила суд касаційної інстанції, який носив назву Верховний Суд України, що був найвищим судовим органом, в системі судів загальної юрисдикції. При цьому, не слід його плутати з сучасним Верховним Судом, який почав функціонувати у 2017 році, після прийняття Вер-

ховною Радою України нового закону «Про судоустрій і статус суддів» у 2016 році. Верховна рада вважає, що створення нового Верховного Суду, означає ліквідацію попереднього – Верховного Суду України, однак деякі судді мають іншу думку. Судді Верховного Суду України оприлюднили лист, в якому висловили незгоду з ліквідацією цього Суду, адже в Конституції України мова не йдеться про ліквідацію Суду, а лише про його перейменування. Конституційний Суд України підтвердив позицію суддів, що орган просто змінив свою назву, а не був ліквідованим.

Після прийняття нового закону «Про судоустрій і статус суддів» у 2016 році змінились структурні підрозділи Верховного Суду України, в якому діяли 4 судові палати. Зараз, відповідно до ч.2 ст.37 закону «Про судоустрій і статус суддів», у Верховному Суді діють такі структурні підрозділи:

- 1) Велика Палата Верховного Суду;
- 2) Касаційний адміністративний суд;
- 3) Касаційний господарський суд;
- 4) Касаційний кримінальний суд;
- 5) Касаційний цивільний суд [1].

Особа може подати касаційну скаргу до відповідного структурного підрозділу Верховного Суду. Наприклад скарга на судові рішення в цивільній справі подається до Касаційного цивільного суду. При цьому слід також правильно оформити скаргу, інакше її просто не приймуть.

Порядок подання такої скарги можна розглянути на прикладі оскарження рішення апеляційного суду у кримінальній справі. Касаційна скарга на судові рішення подається до Верховного Суду протягом трьох місяців з дня проголошення судового рішення судом апеляційної інстанції. В самій скарзі обов'язково зазначається найменування суду касаційної інстанції; ПБ, поштова адреса, адреса електронної пошти особи, яка подає скаргу; копії судових рішень, які оскаржуються; вимоги особи до суду касаційної інстанції. Якщо особа не бажає брати участь в касаційному розгляді, вона повинна це вказати у касаційній скарзі, але якщо суд визнає обов'язковою участь засудженого, той підлягає обов'язкового виклику на судові засідання [2].

В роботі Верховного Суду має велике значення правильна організація його діяльності та склад суддівського корпусу. Верховний Суд

очолює голова, який обирається таємним голосуванням більшістю голосів суддів від загального складу Пленуму. Обирається терміном на чотири роки і не більше двох строків поспіль [1].

Законом визначено вимоги до суддів Верховного Суду. Так, суддею Верховного Суду може стати громадянин України, який відповідає загальним вимогам для зайняття посади судді та одній з наступних вимог:

- 1) має стаж роботи на посаді судді не менше, ніж десять років;
- 2) має стаж наукової роботи у сфері права та науковий ступінь у сфері права не менше, ніж десять років;
- 3) має досвід професійної діяльності адвоката щонайменше десять років [1].

При цьому, хоча судді Верховного Суду обіймають посаду судді найвищого суду в системі судоустрою, вони мають такий самий статус, як інші судді нижчих інстанцій. Відповідно до ч. 2 ст. 52 закону України «Про судоустрій і статус суддів» судді в Україні мають єдиний статус, незалежно від місця суду в системі судоустрою чи адміністративної посади, яку суддя обіймає в суді.

Наша держава, після становлення незалежності, зробила не одну судову реформу. Якщо порівняти судову реформу 2010 і 2016 років, можна побачити, що законодавці все більше стараються виправити прогалини, які заважали діяльності судів. Особливо це було важливо зробити після революції Гідності, коли держава стала на інший шлях свого розвитку. Можливо, після перемоги у війні з Російською Федерацією, буде нова судова реформа, яка виправить недоліки у діяльності судів, адже навіть зараз не все ідеально. Проте, я вважаю, систему судоустрою в Україні не буде змінено суттєво, залишаться суди трьох інстанцій, проте, можливо, частково змінять діяльність або структуру суду тієї чи іншої інстанції, як це зробили з Верховним Судом України у 2016 році.

### Список використаних джерел

1. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>
2. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
3. Куйбіда Р. Верховний Суд на новий лад: що від нього очікують? *Юридичний вісник України*. 2017. № 50. С. 4. URL: <https://yv.com.ua/category/arhiv-gazety-yurydychnyj-visnyk-ukrayiny/arhiv-2017-roku/>

4. Яковлев С. Сутність касаційного провадження та предметні повноваження суду касаційної інстанції. *Вісник Академії правових наук України*: зб. наук. праць. 2012. № 2 (69). С. 141-150. URL: <http://visnyk.kh.ua/uk/journals/visnik-naprgnu-2-2012r>

5. Савчин М. Свобода суддівського розсуду у світлі обґрунтованості рішень судів апеляційної та касаційної інстанції. *Вісник державної судової адміністрації України*. 2016. № 1-2. С. 29-38. URL: <https://yurincom.com/book/zhurnal-v-snik-derzhavno-sudovo-adm-n-strac-ukra-ni-2/>

*Науковий керівник: к.ю.н., доцент Кісліцина І. О.*

### **Книга Єлизавета Юрївна**

*студентка 1-го курсу судово-адміністративного факультету  
Національного університету «Одеська юридична академія»*

## **КОНФЛІКТ МОРАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ, ПРАВ ТА ОБОВ'ЯЗКІВ АДВОКАТА**

З моменту проголошення незалежності України та закріплення демократизму у державі, адвокатура продовжує невпинно розвиватися, адже навіть поняття інституту адвокатури відоме на наших землях ще за часів Київської Русі.

Але у будь-які часи, у сфері адвокатури траплялися випадки, коли адвокату доводилося стикатися з невідповідністю його особистих переконань, релігійних вірувань та інших установок з його фаховими обов'язками. Досить часто трапляються ситуації, коли на практиці існують два або більше варіантів вирішення конфлікту, які однаково підтримуються суддями й чиновниками. Саме тут і проявляється компетентність юриста: його здатність орієнтуватися в складних інтелектуальних схемах.

Щоб розкрити питання внутрішнього морально-етичного конфлікту адвоката, треба спочатку звернутися до основних положень щодо адвокатури в цілому. Конституційні норми, які регулюють діяльність адвокатури, конкретизуються у нормах Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», актах органів адвокатського самоврядування, важливе місце серед яких посідають Правила адвокатської етики [3, с.3-4]. Відповідно до Закону України про Адвокатуру та адвокатську діяльність, адвокатура – незалежна професійна